КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЛИМ, ЖОГОРКУ БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАР МИНИСТРЛИГИ

С. НААМАТОВ АТЫНДАГЫ НАРЫН МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

ПЕДАГОГИКА, ТАРЫХ ЖАНА ОКУТУУНУН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ КАФЕДРАСЫ

МАКУЛДАШЫЛДЫ

Окуу бөлүмүнүн башчысы

__________ Ж.Ж.Усубалиева

"5" 09 2025 г.

БЕКИТЕМИН

Академиялык иштер боюнча проректору

__________ К.О.Омурова

"5" 09 2025 г.

ЖУМУШЧУ ПРОГРАММА

«СОҢКУ МЕЗГИЛДИН ТАРЫХЫ (Батыш жана Чыгыш өлкөлөрү)» ДИСЦИПЛИНАСЫ БОЮНЧА

Даярдоонун багыты: 550400 «Социалдык экономикалык билим берүү»

Даярдоонун профили: *Тарых*

Бүтүрүүчүнүн квалификациясы (даражасы): *Бакалавр*

Окутуу формасы: *Күндүзгү, аралыктан (дистанттык)*

Нарын -2025

АННОТАЦИЯ

«Соңку мезгилдин тарыхы (Батыш өлкөлөрү)» дисциплинасы социалдык-экономикалык билим берүү багытынын тарых профилинин окуу планында кесиптик циклдын негизги бөлүгүндө (коду: Б.3.2.5.1..) орун алган. Аны окутууга бөлүнгөн сааттардын жалпы саны – 180 аудиториялык сааттар – 90, анын ичинде дарс – 50, семинардык сабак – 40 саатты түзөт. Ал эми 90 саат студенттин өз алдынча ишине ажыратылган. Баары биригип 6 кредитти түзөт. Курс 7-семестрде окутулат. Дисциплинанын кредиттердеги (экзамендик бирдиктердеги) өлчөмү, аудиториялык жана өз алдынча иштөөгө бөлүнгөн сааттарын көрсөтүү менен 1-жадыбалда келтирилген.

1-жадыбал. Дисциплинанын жалпы эмгек сыйымдуулугу

Түрмөгү жана коду	Семестри	Эмгек сыйымдуулугу (кредити)	Бардыгы (саатта рда)	Аудиториялык иштин көлөмү (саат)			СӨИ	Аттестация лоо формасы
				Дарс	Прак. сабак	Лаб. иш		
Б.3.2.5.1	7	3	100	30	20	-	50	зачет
	8	4	140	40	30		70	экзамен

Кыскача мазмуну: «Соңку мезгилдин тарыхы (Батыш өлкөлөрү)» дисциплинасы 1-2-мезгилге бөлүнүп окутулат. Биринчи мезгил 1918-1945-жылдарды ичине камтып, Биринчи дүйнөлүк согуштун бүтүшү, эл аралык мамилелердин жаңы системасынын калыптанышы, саясатта, экономикада, социалдык чөйрөдө жаны узакка созулган тенденциялардын пайда болушу, Экинчи дүйнөлүк согуштун бүтүшүн жана дүйнөдө эки полярдуу системанын калыптанышын окутат.

Экинчи мезгил 1945-жылдан баштап бүгүнкү күнгө чейинчи дүйнөдөгү алдыңкы мамлекеттердин өнүгүү тенденцияларын, Экинчи дүйнөлүк согуштан кийинки Европада жана башка өлкөлөрдөгү интегрция кыймылынын башталышын, колониялык системанын кулашын, ядролук энергиянын ачылышын, космосту өздөштүрүүнүн башталышын, ИТРдын өнүгүшү, эки уюлдук системанын айгышкан күрөшүн, Европа жана Америка өлкөлөрүнүн ички жана тышкы саясаттагы өнүгүү багыттарын, эл аралык маамилелердеги карама-каршылыктарды окутат. Окуу дисциплинасы эки модулга бөлүнүп окутулат.

2.ОКУУ ДИСЦИЛИНАНЫН МАКСАТТАРЫ ЖАНА МИЛДЕТТЕРИ

1. Европанын жана Американын соңку тарыхы жөнүндө жазылган тарыхый булактарга жана окумуштуулардын эмгектерин талдоо жана аларга баа берүү аркылуу Европа жана Америка өлкөлөрүнүн соңку тарыхындагы фактыларды, окуяларды жана кубулуштарды окуп үйрөнүү.

2. Студенттерге окуп-үйрөнүлгөн билимдерди, билгичтиктерди илимий изилдөө, аналитикалык иштеринде жана жалпы билим берүү мектептерде окутууда колдонуу билүүгө үйрөтүү.

Дисциплинаны окуп-үйрөнүүнүн негизги милдеттери:

1. Европанын жана Америка өлкөлөрүнүн соңку мезгилдеги тарыхынын негизги этаптарын жана эң маанилүү окуяларды талдоо. Соңку мезгилдин тарыхы боюнча теориялык билимдерди кеңейтүү, тереңдетүү жана бекемдөө, Европанын жана Американын соңку тарыхы боюнча жалпы маалымат берүү жана талкуу жүргүзүү, Европанын жана Американын соңку тарыхы боюнча тарыхынын мүнөздүү өзгөчөлүктөрүн ачып көрсөтүү, Европанын жана Американын соңку тарыхындагы инсандардын ролун ачып көрсөтүү.

3. НББПНЫН ТҮЗҮМҮНДӨГҮ ОКУУ ДИСЦИПЛИНАСЫНЫН ОРДУ

«Соңку мезгилдин тарыхы (Батыш өлкөлөрү) » дисциплинасы социалдык-экономикалык билим берүү багытынын тарых профилинин окуу планында кесиптик циклдын негизги бөлүгүндө (коду: Б.3.2.5.1.) орун алган.

Дисциплина студенттерге өткөндү билүү,түшүнүү, талдоо, жалпылоо менен балоо аркылуу өлкөнүн, коомдун келечеги кесипкөй адистерди Соңку мезгилдеги Европа жана Американын тарыхын окутуу, үйрөтүү аркылуу даярдоо.

Курсту жеткиликтүү өздөштүрүү үчүн студент «Байыркы дүйнөнүн тарыхы», «Орто кылымдын тарыхы", "Жаңы мезгилдин тарыхы", "Россиянын тарыхы" ж.б. курстары боюнча билимдерге, билгичтиктерге жана көндүмдөргө ээ болууга тийиш. Ошондой эле ал өз алдынча тарыхый булактар менен иштөө билгичтиктерине, көңдүмдөрүнө ээ болууга тийиш.

Жогорку дисциплиналарды өткөн соң студенттерде калыптандырылууга тийиштүү компетенциялар 2-жадыбалда көрсөтүлдү

2-жадыбал. Дисциплинаны окуп-үйрөнүүгө чейин студенттерде калыптындырылган компетенциялар

Код		Кредит	Семестр	Компетенциялар
Б.3.2.1.1.	Алгачкы коомдун тарыхы	4	2	ЖИК-1; КК-10; КК-11;
Б.3.2.1.2.	Байыркы дүйнөнүн тарыхы	6	2-3	ЖИК-1; СИЖМК-2; КК-6; КК-11.
Б.3.2.1.4.	Кыргызстандын тарыхы (байыркы жана орто кылымдар мезгили)	6	3-4	ЖИК-1; СИМК-2; КК-5; КК-10; КК-13; КК-15;
Б.3.2.1.3.	Орто кылымдар мезгили	8	3-4	ЖИК-1; СИМК-5; КК-5; КК-8; КК-11; КК-17;
Б.3.2.1.11.	Археология	4	4	ЖИК-1; КК-6; КК-13;КК-14;
Б.3.2.1.11.	Кыргыз мамлекетүүлүгүнүн тарыхы	5	5	КК-12; КК-13
Б.3.2.1.9.	Россиянын тарыхы	6	5-6	ЖИК-5; СИМК-4; КК-12; КК-17;
Б.3.2.1.12.	Архив жана музей таануу	4	5	ЖИК-1; ЖИК-5; КК-12;
Б.3.2.1.6.	Жаңы мезгилдин тарыхы	8	6-7	ЖИК-4; ЖИК-5; ШК-2; СИЖМК-1; СИЖМК-5; КК-10; КК-12; КК-13;

4. ДИСЦИПЛИНАНЫ ОКУТУУНУН БИЛИМ БЕРҮҮ ПРОГРАММАСЫН ӨЗДӨШТҮРҮҮНҮН НАТЫЙЖАЛАРЫ МЕНЕН КАТНАШТЫРЫЛГАН МЕРЧЕМДЕЛГЕН НАТЫЙЖАЛАРЫ

550400 социалдык-экономикалык билим берүү багытынын тарых профили боюнча даярдалган бакалавр НББПнын максат-милдеттерине жана ЖКББ МББСда көрсөтүлгөн кесиптик ишмердүүлүктүн милдеттерирне ылайык, жалпы илимий (ЖИК), инструменталдык (ИК), социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИЖМК), жалпы кесиптик (ЖКК) жана (КК) кесиптик компетенцияларга ээ болууга тийиш. "Соңку мезгилдин тарыхы (Батыш өлкөлөрү)" окуу дисциплинасын өздөштүрүүнүн натыйжасында калыптандырылуучу компетенциялардын тизмеси 3-жадыбалда көрсөтүлгөн.

5.ДИСЦИПЛИНАНЫ ӨЗДӨШТҮРҮҮНҮН НАТЫЙЖАСЫНДА АЛЫНУУЧУ ОКУТУУНУН НАТЫЙЖАЛАРЫ ЖАНА КАЛЫПТАНДЫРУУЧУ КОМПЕТЕНЦИЯЛАР:

5.1. Калыптандырылуучу компетенциялар

3-жадыбал

Компетенциянын коду		НББП өздөштүрүү жыйынтыгы Компетенциянын мазмуну	Курсту окутуунун жыйынтыгы боюнча күтүлүүчү натыйжалар
Жалпы илимий компетенция	ЖИК-4	изилдөө ишмердигин кайрадан карап чыгуу жана корректировкалоо (жетекчилик астында), тандалып алынган маалыматтарды талдоо жана интерпретациялоо, аларды прикладдык илимий-изилдөөчүлүк жактан ишке ашыруунун жолдорун табууга жөндөмдүү	***Билет:*** ▪ заманбап билимдердин концепцияларын, теориясын, тарыхын, усулдарын, техникасын, коомдук-саясий турмуштун көйгөйлөрүн; ▪ илимий таанымдын түзүмүн, анын усулдары менен формаларын; ***Колдоно билет:*** ▪ коомдук-саясий турмуштун азыркы көйгөйлөрүн талдоо үчүн илимий таанымдын усулдары менен формаларын колдонууну;
Социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенция	СИЖМК-5	атуулдук активдүү позицияда болууга, жарандык демократиялык коомдун баалуулуктарынын негизинде сүйлөшүүлөрдү жүргүзүүгөжөндөмдүү жана даяр	***Билет:*** • жарандык демократиялык коомдун дөөлөттөрүнүн негизиндеги диалогду жана активдүү жарандык турумду; ***Колдоно билет:*** • жарандык демократиялык коомдун дөөлөттөрүнүн негизинде диалог курууну жана активдүү жарандык турумду ээлөөнү;
Кесиптик компетенция	КК-6	сабактарга окуу предметин (предметтерин) өз алдынча пландаштырат, окуу программасынын бөлүмдөрүн окуу пландары менен иштеп чыгууну билет	***Билет:*** • предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын программанын темалары менен бөлүмдөрүнүн бөтөнчөлүгүн эске алып жана окуу планына ылайык мерчемдөөнүн негиздерин; ***Колдоно билет:*** • предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын программанын темалары менен бөлүмдөрүнүн бөтөнчөлүгүн эске алып жана окуу планына ылайык мерчемдөөнүн негиздерин пайдаланууну;
	КК-11	тарыхый жараяндагы жана коомдун саясий турмушундагы адамдын ордун, тарыхый процесстин мыйзам ченемдүүлүгүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн түшүнүүгө жөндөмдүү	***Билет:*** тарыхый процесстин мыйзам ченемдүүлүгүн түшүнөт, тарыхый жараяндагы жана коомдун саясий турмушундагы адамдын ордун билет ***Колдоно билет:*** тарыхый жараяндагы жана саясий чөйрөдөгү кыймылдаткыч күчтөрдү ажыратып көрсөт жөндөмүн калыптандырат

КК-12	тарыхый процесстерди талдаганда цивилизациялык мамиленин элементтерин колдонот, тарыхый фактыларды талдаганда да, алардагы себеп-натыйжалык байланыштарды көрсөтө алат	***Билет:*** • тарых илиминин негизги мыйзам ченемдүүлүктөрүн, тарыхый мезгилдин терминологиясын аныктап, мезгил бирдиктериндеги айырмачылыктарды таба билет. ***Колдоно билет:*** • тарыхты түшүндүрүүнүн цивилизациялык жана материалисттик өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу жүзүндө баарлашуу стратегиясын куруунy; кесиптик ишмердүүлүктө тарыхый фактыларды көбүрөөк колдонууну
КК-13	тарыхый фактыларды талдоого, себеп–натыйжалык байланыштарды көрсөтүүгө жөндөмдүү	***Билет:*** тарыхый фактыларды талдоодо, себеп жана натыйжалык байланыштар болоорун түшүнөт. ***Колдоно билет:*** кесиптик ишмердүүлүгүндө себеп–натыйжалык байланыштарды көрсөтө алат
КК-15	ата мекендик жана чет өлкөлүк статистикада келтирилген социалдык-экономикалык процесстерди жана кубулуштарды талдайт, социалдык-экономикалык тенденциянын өзгөрүү көрсөткүчтөрүн түшүндүрө алат	***Билет:*** социалдык-экономикалык процесстердин өзгөчөлүктөрүн;социалдык-экономикалык процесстердин көрсөткүчтөрүн түшүнөт. ***Колдоно билет:*** • социалдык-экономикалык процесстердин себеп-натыйжалык байланыштарын колдоно алат.

Бул дисциплинаны окугандан кийин студент, адистиги боюнча курстук иштерде, дипломдук иштерде өз алдынча илимий изилдөөлөрдү, тыянактарды, анализдөөнү, окуяларды бири-бири менен салыштырууну үйрөнө алат жана ошондой эле мектептерге барганда окуучуларга билимдерди, билгичтиктерди, көндүмдөрдү үйрөтө алат.

6. ОКУУ ДИСЦИПЛИНАСЫНЫН МАЗМУНУ ЖАНА ТҮЗҮМҮ

6.1.
5-жадыбал. Окуу дисциплинасынын көлөмү жана окуу ишинин түрлөрү

Окуу ишинин түрү	**Сааттардын көлөмү**
Максималдуу окуу жүгү (бардыгы)	180
Милдеттүү аудиториялык окуу жүгү (бардыгы)	90
Анын ичинде:	
Дарстар	50
Практикалык сабактар	40
Студенттин өз алдынча иши (бардыгы)	90
Анын ичинде:	
практикалык сабактарга тапшырмаларды даярдоо	40
жүзачарларды (презентацияларды), рефераттарды, баяндамаларды, билдирүүлөрдү даярдоо	40
модулдук текшерүүлөргө, зачетко даярдануу	10
Жыйынтыктоочу аттестация: зачет.	

№	Курстун темалары	Лекция	Семинардык сабак	СӨИ
	1 –модуль			
1	1920-1930-жылдардагы эл аралык мамилелер. Версаль-Вашингтон системасы.	2		
2.	Америка Кошмо Штаттарынын гүлдөп өсүшүнөн Улуу Депрессияга чейинки тарыхы .АКШ Ф.Рузвельттин “жаңы багыт” алуу доорунда.	2	2	
3.	Германия. Германия Веймар республикасы мезгилинде. Германия Үчүнчү рейхтин учурунда.	2	2	
4.	Италия. Италия Б.Муссолинин бийлиги астында	2		
5.	Улуу Британия 1920-1930-жылдарда	2	2	
6.	Франция 1920- 1930-жылдардын башында	2	2	
7.	Испания: республикадан жарандык согушка карай.	2		
8.	Латын Америка өлкөлөрү 1918-1939-жж.	2		
9	Экинчи дүйнөлүк согуш. Экинчи дүйнөлүк согуштан кийинки эл аралык абал. Кансыз согуштун башталышы	2	**2**	
10	АКШ 1945-2022-жылдарда.	2	2	
11	Германия бөлүнүүдөн биригүүгө чейин	2	2	
12	Франция 1945-2022-жж.	2	2	
13	Улуу Британия 1945 –2022 жж.	2	2	
14	Италия Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин жана бүгүнкү күнгө чейин	2	2	
15	Испаниядагы конституциялык монархия. Испания XXI кк. Латын Америка өлкөлөрү XXкк. ортосунан-XXI к.к. башында.	2	2	
	Жалпы	**30**	**20**	

Курстун темалары
1. 1920-1930-жылдардагы эл аралык мамилелер
Эл аралык мамилелердин Версаль-Вашингтон системасы.
2.Париж тынчтык келишиминин уюшулушу.
3.Конференциядагы улуу державалардын программасы (АКШ, Уулу Британия, Франция, Италия, Япония).
4.Германия менен болгон тынчтык келишими.
5.Биринчи дүйнөлүк согуштан кийинки чек аралардын өзгөрүшү
6.Улуттар Лигасынын түзүлүшү. Вашингтон тынчтык конференциясы

7. 1920-1930-жылдарда болуп өткөн конференциялардын жыйынтыктары (Генуя, Раполла, Гаага ж.б.)
8.Германия жана Италиянын милитаристтик саясаты (Италиянын Эфиопияны басып алышы, Австрия
менен Германиянын биригиши ж.б.)
9.Мюнхен бүтүмү жанан анын жыйынтыгы.
10.Кол салышпоо жөнүндө советтик- германдык пакт.
11. Версаль-Вашингтон системасынын кыйрашы жана анын себептери.

2. Америка Кошмо Штаттарынын гүлдөп өсүшүнөн Улуу Депрессияга чейинки тарыхы. Ф.Рузвельттин "Жаңы багыт алуусу".
1.АКШ үчүн Биринчи дүйнөлүк согуштун жыйынтыгы
2.АКШнын экономикалык өнүгүүсү. Вильсондун ички жана тышкы саясаты.
3.АКШдагы массалык кыймыл (фермерлердин кыймылы, каралардын кыймылы, жумушчу жана профсоюздар кыймылы.
4.Г.Гувер жана анын башкаруусу.
1929-1933-жж. АКШдагы кризистин өзгөчөлүгү.Өнөр жайдын, айыл чарбасынын, каржылык системасынын абалы.
5. 1.1932-жылдагы шайлоо кампаниясы. Ф.Д.Рузвельт-саясий психологиялык портрет.
6.Рузвельттин администрациясыньн «Биринчи жүз күнү»
7. «Жаңы багыт» курсунун социалдык-экономикалык реформалары
8.1936-жылдагы шайлоолор жана Рузвельттин администрациясынын ички саясаты.

3.Германия Веймар республикасынын тушунда. Үчүнчү Рейх: улуттук-социализмдин саясий тажрыйбасы жана идеологиясы

1.Веймар республикасынын ичики жана тышкы саясаты.
2.Немец буржуазиясынын саясаты жана тактикасы. 1923-ж. Рур карама-каршылыгы. Германиянын экономикалык абалынын курчушу.
3.1923-ж. саясий кризис. Фашисттик путч жана анын кыйрашы
4.Германиядагы экономикалык кризистин өзгөчөлүгү.
5.Фашисттердин бийликке келиши. Германдык фашизмдин сол багыты – ага-ини Штрассерлер.
6. Үчүнчү Рейхтин мамлекеттик-укуктук структурасы. НСДАП, СС. Вермахтын ролу.
7.Тоталитардык Германиянын экономикалык жана социалдык теориясы жана практикасы

4.Италиядагы Б.Муссолинин бийлиги.
1.Италияда Биринчи дүйнөлүк согуштан кийинки социалдык-экономикалык проблемалар. Фашисттик кыймылдын жаралышы жана Италиядагы фашизмдин өзгөчөлүгү.
3. Фашизмдин бийликке келиши жана фашизмдин жеңишинин себептери.
4.Мамлекетти фашизациялоо процессинин башталышы жана анын өзгөчөлүктөрү.
5.1929-1933-жж.Италиядагы кризистин өзгөчөлүгү жана анын натыйжасы.

5.Улуу Британия 1920-1930-жж. ички жана тышкы саясаты.
1.Биринчи дүйнөлүк согуштан кийинки Англиянын экономикалык жана саясий абалы.Л.Джордж.
2.Консерваторлордун бийликке келиши. ЛюДжрод кетиши.
3.Стабилдешүү мезгилиндеги Англиянын социалдык-экономикалык өнүгүнүн өзгөчөлүктөрү.
4.Англиядагы дүйнөлүк экономикалык кризистин өзгөчөлүгү.
5.Мамлекеттик жөнгө салуунун британдык варианты. Оттава конференциясы.
6.Консерваторлордугн ички жана тыйшы саясаты. С.Болдуинжана Н.Чемберлен.

6.Франциянын 1920-1930-жылдардагы ички саясаты
1.Франциянын ички саясаты жана социалдык мыйзамдар. Жумушчу кыймылдарындагы жаңы тенденция. Жумушчу кыймылынын бөлүнүшү

2.Стабилдешүү мезгилиндеги Франциянын социалдык-экономикалык өнүгүшү.
3.1929-1933-жж.экономикалык кризис жана анын Франциядагы өзгөчөлүгү

7. Испаниянын 1920-1930-жылдардагы ички абалы
1. Согуштан кийинки экономикалык жана саясий кризис.
2.Примо де Риверанын диктатурасынын орношу. 1930-1931-жылдардагы саясий кризис жана монархияны кулатуу.
3.1933-1934-жж. Испаниядагы кырдаал. 1934-ж.Октябрдагы көтөрүлүш.
4.Граждандык согуштун жүрүшү жана анын натыйжасы. Республиканын кулашы, себеби жана натыйжасы. Испаниядагы окуялардын тарыхый мааниси жана сабактары.
8.Латын Америка өлкөлөрү: XX кк. биринчи жарымындагы өңүгүү багытарынын негизги тенденциялары.
1.Латын Америкасындагы капитализмдин өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрү
2.Латын Америка өлкөлөрүндөгү реформизм жана экономикалык, саясий өнүгүүсү.
3.Никаргуадагы көтөрүлүш. Аргентинадагы аскердик төнкөрүш. Бразиядагы 1930-жж. революция.Чили социалисттик республикасы ж.б.
Латын Америкасындагы демократиялык жана саясий күчтөрдүн жеңиштери

9. Экинчи дүйнөлүк согуштун жүрүшүндөгү эң маанилүү окуялар. "Кансыз согуш" мезгилиндеги эл аралык абал.

1. Германиянын Польшага кол салышы жана фашисттик агрессиянын Түндүк жана Батыш Европага жайылышы.
2.Европада фашисттик блоктун түзүлүшү. Балкан жарым аралында согуштун иш-аракеттердин жүрүшү.1939-1940-жж. Советтик-германдык мамилелер. Германиянын СССРге кол салышы.
3 Экинчи дүйнөлүк согуштун негизги этаптары жана мүнөзү. 1939—1945-жж. согуштук иш-аракеттер. Германиянын капитуляцияланышы. Потсдам конференциясы.
4.Экинчи дүйнөлүк согуштун аякташы, жыйынтыгы жана мааниси
5. Эки уюлдуу дүйнөнүн калыптанышы жана ашкере державалардын ортосундагы карама-каршылыктардын курчушу (1943-1953-жж). (Трумэндин доктринасы, Маршаллдын планы)
6. 1953-1959-жж.эл аралык абал.
7.Европадагы интеграциялык процесстин тарыхый өбөлгөлөрү.С согуштар аралык мезгилдеги жалпы европалык кыймылдагы "бириккен Европа" идеясы.
8.Экинчи дүйнөлүк согуштан кийинки европалык интеграциялык процесстин келечеги жана анын аймактык өзгөчөлүктөрү. СЭВдин сабактары.
9. «Рим хартиясы»1957-ж.
10.ЕЭС, согуштан кийинкиЕевропадагы коопсуздук проблемасы

10.АКШ 1945- жана XXI кк. башында.
1.1960-1970-жж. АКШнын экономикалык өнүгүшүнүн өзгөчөлүктөрү.
2. АКШ Р.Никсон жана Форддун башкаруу жылдарында.
3.1980-жж.шайлоо кампаниясыц. Р.Рейган.
4.1988-жж. шайлоо кампаниясы Дж.Буш жана 1992-жж. Б.Клинтон.
5. 2000-жж. шайлоонун өзгөчөлүктөрү.Дж.Бушжана 2008-жж.шайлоо, демократиялык партиянын жеңишке жетишиши. Б.Обама.
11.**Германиянын биригиши. Германия бүгүнкү күндө.**
1. 1982-ж.ФРГдагы шайлоо. Г.Коль XXкк. Аягындагы батыш европалык христиан демократиясы.
2.80-жж Германиянын ички жана тышкы саясаты.
3.80-жж. чыгыш германиялык социализмдин кризиси. 1989-жж. саясий кризис. Германиянын биригиши жөнүндөгү эл аралык келишим. 1990-ж. май-апрель.
4. Германиянын биригиши жана анын саясий, экономикалык, социалдык абалы. 1998-. Шайлоо Г.Колдун доорунун бүтүшү.

12. Франция Үчүнчү республикадан Бешинчи республикага карай.
1.Франция Экинчи дүйнөлүк согуш мезгилинде. Вишинин режими. Француздук каршылык көрсөтүү кыймылы. Шарль де Голь.
2.Франция 1944-46-жж.
3.Төртүнчү республиканын режими жана анын кулашынын себептери.
4.Франциянын 1958-1969-жж. Тышкы саясаты.
5.Франциядагы Бешинчи республика.

13.Уулу Британия 1945-2022-жж.
1. 70-жылдардын экинчи жарымындагы консервативдик партиянын кайра куру саясаты. М.Тэтчер жана анын ишмердүүлүгү. 1979-жж. пАрламенттик шайлоо.
2. «Тетчэризм»- неоконсервативдүү идеологиянын британдык варианты. М.Тэтчердин ички саясаты.
3.Д.Мейджоранын өкмөтүнүн саясаты. 1997-жж шайлоо кампаниясы. Э.Блэра.
4. Улуу Британиянын 80-90-жж. тышкы саясаты.
14.Италия Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин жана бүгүнкү күнгө чейин.
1. Италия Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин. Де Гасперинин саясий көз карашы.
2.XXкк. экинчи жарымынан – XXIкк. башындагы Италиянын экономикалык өнүгүшү.
3.   XXкк. экинчи жарымындагы Италиянын ички саясий күрөшү. XXк. аягындагы саясий кризис.
4. XXкк. экинчи жарымынан – XXIкк. башындагы Италиянын тышкы саясаты.
15.Испания 1945-2022-жж. Латын Америка өлкөлөрү XX кк.отросунан –XXI кк. башында ички жана тышкы саясаты

1.Испания 1939-1959-жж.
2.1945-59-жж Испаниянын тышкы саясаты. Испаниянын колониялары.
3.Испания 1975-82. демократияга өтүү.
4.Испаниянын 1990-2000-жж. ички жана тышкы саясаты.
5.Латын Америка өлкөлөрүнүн өнүгүүсүнүн согуштан кийинки ички жана тышкы пробемалары.
6.Латын Америка өлкөлөрүнүн революциялык процесстердин өзгөчөлүктөрү. Кубадагы революциялык кырдаалдын жетилиши. Куба революциясынын административдик-командалык мүнөзү.
7.Латын Америка өлкөлөрүнүн 70-жж. Көз карандысыздык үчүн күрөшү.
8.80-9-жж. Экономикалык абалы/ XXI кк. башындагы Латын Америка өлкөлөрүндөгү саясий кырдаал.

Студенттин өз алдынча ишиинин болжолдуу темалары:
1.Биринчи дүйнөлүк согуштун бүтүшү. Компьен тынчтык келишими.
2.Париж тынчтык конференциясы
3.Версаль тынчтык келишими.
4.Улуттар Лигасынын түзүлүшү
5. Биринчи дүйнөлүк согуш бүткөндөн кийинки Европанын саясий картасындагы өзгөрүүлөр.
6. Германиядагы Ноябрь революциясы. Германиядагы монархияны кулатуу жана республиканы жарыялоо
7. Германия республикасы тарабынан конституцияны кабыл алуу
8. АКШдагы экономикалык кризистин өбөлгөлөрү жана себептери.
9. Ф.Рузвельттин «Жаңы багыты» : демократиянын шартындагы экономика базарын мамлекеттик жөнгө салуунун алгачкы тажрыйбасы.
10.Мамлекеттик коргоонун жалпы мамлекеттик системасын түзүү. АКШынын дүйнөлүк саясаттагы обочолонуу багыты.

11. Дүйнөлүк экономикалык кризис жана анын Германиядагы өзгөчөлүктөрү.
12.1932-жылдагы Германиядагы парламентттик жана президенттик шайлоо. Фашистердин бийликке келиши.
13.Фашизмдин саясий системасынын калыптанышы.
14. Италияда фашисттик кыймылдын жаралышы жана Италиядагы фашизмдин өзгөчөлүгү.
15. Франциянын 1920-1930-жылдардагы ички саясатындагы өзгөчөлүктөр.
16.Испаниядагы 1930-1931-жылдардагы саясий кризис жана монархияны кулатуу.
17.Испаниядагы жарандык согуш жана анын жыйынтыктары
18.Согуштан кийинки Л.Джодрждун өкмөтүнүн ички жана тышкы саясаты.
19.Биринчи лейбористтик өкмөт жана анын саясаты.
20. Англия жана Мюнхен бүтүмү.
21.Латын Америка өлкөлөрүндөгү 1920-жылдардагы саясий кырдаал.
22.Бүткүл дүйңөлүк экономикалык кризистин Латын Америкасына тийгизген таасири. Саясий күрөштүн курчушу.
23. Европа мамлекеттеринин согуштук иш-аракеттерге даярданышы

2 модуль

1.Экинчи Дүйнөлүк согуштун негизги этаптары.
2.Каршылык көрсөтүү кыймылынын иш аракеттери.
3. Экинчи Дүйнөлүк согуштан китйинки дүйнө.
4. АКШ 1945-1953-жылдарда (адилеттүү курс).
5.Улуу Британия 1945-1951.
20. Франция 1945-1951.
6. Италияны реконструкциялоо «Де Геспери доорунда) 1945-1953.
7.Гитлерден кийинки Германия. ГФРдин түзүлүшү. (1945-1949)
8. «Антифашисттик консенсустун» кыйрашы жана анын натыйжасы.
9. Кансыз согуштун келип чыгышы
10.ГФР ХДС\ХСС саясий үстөмдүгү жылдарында. (1949-1966).
11.АКШ «Эйзенхауэр доорунда» ((1953-1961).
12.Прогресивдүү консерватизм жана британ кому (1951-1961).
13.Франция IV республиканын кыйроо алдында (1951-1958).
14.Италия 1953-1962. (центризмдин эволюциясы
15.Кансыз согуш (1953-1962).
16.АКШ 1961-1969).
17.Италия (1963-1972)
18.Улуу Британияда лейбористтердин бийликке келиши (60-ж.ортосу)
19. ГФР 1966-1969.
20.Эл аралык мамилелердин курчушу (1962-1969.
21.АКШ (1969-1981).
22.ГФР «кичи коалициянын» башкаруу жылдарында. 1969-1982.
23. Британдык социализмдин кулашы (1970-79.)
24.Франция Ж.д.Эстендин убагында (1969-1981).
25.Италия 1972-1979.
26.1970-80-жылдардагы эл аралык абал.
27.ХХ к. ИТР.
28.М.Тэтчер (1979-1990).
29. «Рейганэкономика» жана «Булуңдагы согуш». (1981-1993.
30.Германия биригүү алдында 1982-1990.
31.Италия «pentepartito» мезгилинде (1979-1992).
32.Франция «Миттеран доорунда» (1981-1995).
33.Кансыз согуштун бүтүшү
34. Биригүүдөн кийинки Германия
35. Улуу Британия тетчеризмден «жаңы лейборизмге» карай.

36.Италияда «Экинчи республиканын» жаралышы.
37. АКШ Б.Клинтондун башкаруу жылдарында
38. АКШ Б.Обаманын башкаруу жылдарында
39. Латын Америка өлкөлөрүнүн эконоикалык жана саясий көз карандысыздык үчүн болгон күрөшү.
40.Бугүнкү күндөгү Латын Америка өлкөлөрүнүн өнүүсүнүн өзгөчөлүктөрү.

7. БИЛИМ БЕРҮҮ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

7.1. Аудиториялык сабактарда колдонулуучу билим берүү технологиялары

«Соңку мезгилдин тарыхы (Батыш өлкөлөрү)» окуу дисциплинасын өтүүдө аудиториялык сабактарда негизинен дарс технологиясы басымдуу колдонулат. Дарстардын негизги милдети – студенттерди ММКнын теориясы жана практикасы боюнча билимдер тутуму менен тааныштыруу. Дарстар дисциплинанын программасында камтылган негизги маселелерди чагылтат. Материалды баяндап берүүдө дарстардын ар кыл түрлөрү: киришүү дарсы, проблемалуу дарс, илгерилетүүчү дарс, серептик дарс, жыйынтыктоочу дарс колдонулат. Окутуучу студенттердин ой жүгүртүү ишмердүүлүгүн активдештирүү, теманын жеке маселелерин талдоо, жалпылоо, өзгөчөлүктөрүн айкындоо билгичтиктери менен көндүмдөрүн калыптандыруу милдетин астыга коёт. Бул милдетти чечүү үчүн дарстарды өтүүдө проблемалуу жана маалыматтык маселелерди коюу, маселени чечүү жодорун айтууну сунуштоо, практикадан жана иш тажрыйбадан мисалдар келтирүү, бир эле маселе боюнча ар кыл көз караштарды айтуу ыкмаларын колдонууга болот.

7.2. Аудиториялык сабактарда колдонулуучу интерактивдүү билим берүү технологиялары

Практикалык сабактар теориялык жана практикалык мүнөздөгү суроолорду камтышат. Талкууга коюлуучу маселелер мазмундуу, актуалдуу келип, дарстарда берилген негизги жоболорду чагылтууга тийиш. Практикалык сабактарды өтүү дарстарда берилген билимдерди бышыктоого жана студенттерди өз алдынча иштөөгө багыттоого арналат. Практикалык сабактар окутуунун интерактивдүү формаларын колдонуу менен өткөрүлөт, бул студенттерге каралып жаткан маселе боюнча өз көз карашын айтууга жана аны талкуу учурунда коргоого үйрөнүүгө жол ачат. Практикалык сабактарда студенттердин илимий маалымат менен иштей билүү, чечимдерди талдай жана жалпылай, кабыл ала жана негиздей билүү билгичтиктери менен көндүмдөрүн калыптандыруу, өркүндөтүү дидактикалык маселелери чечилет.

Аналитикалык жалпылоо – окулганды суммалоону, кошууну болжогон жазуу ишинин түрү. Окулгандын негизинде түзүлөт, окулганды туура түшүнүүнү чагылтат. Макалада же китепте камтылган материал жалпыланчу жана кыска бааланчу жазуу иши.

Аргументтүү эссе – аргументацияны камтыган жазуу иши, мында автор кайсы бир жобону далилдейт.

Ассоциативдүү жазуу – иштелген, өтүлгөн тексттин, сабактын темасы боюнча эркин, үзгүлтүксүз, токтобой жазуу, талкуулоо. Белгилүү бир убакыттын ичинде сөздөрдү, фразаларды, өзүнчө сүйлөмдөрдү үзгүлтүксүз жазуу аркылуу ишке ашырылат.

«Биргелешип издөө» дискуссиясы – окутуучу күн мурун камдаган суроолордун жардамы менен студенттердин тема, проблема же текст боюнча түшүнүктөрүн тереңдетүү максатында талкуу жүргүзүү. Жетелөөчү суроолордун жардамы менен талдоо жасоону болжойт.

Венндин диаграммасы – бири бири менен кесилишкен айлана түрүндөгү схема, ал фактыларды, көрүнүштөрдү, идеяларды салыштыруу үчүн колдонулат. Схема айырмаларды да, окшоштуктарды да аныктоого жардамдашат.

Дискуссия – туура ыкмаларды гана колдонуп, акыйкаттыкка жетүүгө багытталган талаш. Бул тематикалык жана формасы корректтүү полемика. Анын максаты түрдүү көз караштарды кароо, акыйкаттыкты издөө, табуу болуп саналат.

Жуптарда иштөө – проблеманы, суроону жуп-жуп болуп талкуулоо. Тайпада иштөөнүн бир бөлүгү, этабы болуп саналат.

Кайчылаш дискуссия – эки ача суроонун негизинде, эки тараптын өз аргументтерин (жүйөөлөрүн) кезек менен келтирүүсү түрүндө так уюштурулган дискуссия.

Кичи топтордо иштөө – үч-жети кишиден турган топторго биригип, бир максатты көздөп, баарлашууда жана биргелешкен ишмердүүлүктө кызыкчылыктары менен керектөөлөрү окшош болгон окуу иш-аракети. Белгилүү бир ишти аткаруу үчүн бир нече адамдын биригүүсү менен жүзөгө ашат.

РАФТ – студенттерди «Роль-Аудитория-Форма-Тема» жол-жобосу аркылуу өткөрүүнү болжогон чыгармачыл жазуу ишинин түрү. Белгилүү бир стилде чыгарма жазууга үйрөтүү болжонот.

Ротация усулу менен пикир алмашуу – чогуу иштөөнүн стратегиясы, дискуссиянын бир түрү, маселелерди, проблемаларды белгилүү бир схема боюнча талкуулоо.

Т-схема – аргументтер менен контраргументтерди келтирүү үчүн графикалык уюштуруучу. Маалыматты классифкациялоого, баалоого, тутумдаштырууга жол берет. Мында карама-каршы турумдар көрсөтмөлүү берилет.

Түрдүү булактар боюнча баяндама – изилдөө керек болгон суроолорду жана ошол суроолорго ар кыл булактардан (окуу-усулдук, илимий ж.б.) табылган жоопторду камтыган жадыбалдын негизинде жазуу ишине даярдануунун ыгы. Студенттер тема боюнча суроолорду коюшат да, түрдүү китептерден аларга жооптор издешет.

Эссе – конкреттүү себеп же маселе боюнча жекече таасирлер менен пикирлерди чагылтуучу, баяндоонун предметин аныктоого жана аягына чыгарууга талаптанбаган, көлөмү чакан жана композициясы эркин прозалык чыгарма. Темага карата жекече мамиле ачылат.

6-жадыбал. Интерактивдүү формаларда өтүлүүчү аудиториялык сабактардын үлүшү

Семестри	Сабактын түрү (Д, ПС)	Колдонулуучу интерактивдүү билим берүү технологиялары	Сааттардын саны
7	Д	Проблемалуу дарс, илгерилетилген дарс	30
	ПС	«Венндин» диаграммасы, «Биргелешип издөө» дискуссиясы, дискуссия, дебат, жуптарда иштөө, кайчылаш дискуссия, кичи топтордо иштөө, РАФТ, ротация, Т-схема, түрдүү булактар боюнча баяндама, эки бөлүктүү күндөлүк, интервью ыкмасы.	40
Жыйынтыгы:			70

Окуу дисциплинасынын аудиториялык сабактарында интерактивдүү формада өтүлүүчү сааттардын жалпы үлүшү 60%ды түзөт.

8. ЖЕТИШҮҮНҮ КҮНДӨЛҮК ТЕКШЕРҮҮНҮН, АРАДАГЫ АТТЕСТАЦИЯНЫН ЖАНА ОКУУ ДИСЦИПЛИНАСЫНДА ИШКЕ АШЫРЫЛУУЧУ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРДЫН БААЛООЧУ КАРАЖАТТАРЫ

550400 – социалдык-экономикалык берүү багытынын ЖКББ МББСнын талаптарына ылайык студенттердин жекече жетишүүсүнүн дисциплина боюнча мерчемделген окутуунун натыйжаларына ылайыктыгын аттестациялоо үчүн баалоочу каражаттардын себили түзүлгөн (1-тиркеме). Ага 1-2-модулдун (арадагы аттестациянын, зачеттун) суроолору, ошол суроолор боюнча түзүлгөн модулдун жана зачеттун тесттери кирет.

9. ОКУУ ДИСЦИПЛИНАСЫ БОЮНЧА ТЕКШЕРҮҮЧҮ-БААЛООЧУ ИШМЕРДҮҮЛҮКТҮ УЮШТУРУУ

9.1Дисциплинаны өздөштүрүүнүн натыйжаларын текшерүү жана баалоо окутуучу тарабынан практикалык сабактарды өтүү, ошондой эле студенттердин өз алдынча иштерди аткаруу, модулдук текшерүү, арадагы аттестация (зачет) жараянында жүзөгө ашырылат. Практикалык сабактардын мазмуну боюнча ар бир практикалык сабакта оозеки сурамжылоо (күндөлүк текшерүү) жүргүзүлүп, студенттердин оозеки жооптору салттуу шкалада да, упайлык шкалада да бааланат (мисалы, "эң жакшы" – 86-100 упай, "жакшы" – 76-85 упай, "орто" – 60-75 упай, "жаман" – 0-59 упай). Модулдук текшерүү жана арадагы аттестация (зачёт) жазуу формада өткөрүлүп, ал үчүн тесттер даярдалат. Тесттер теориялык маселелерди да, практикалык мүнөздөгү тапшырмаларды да камтышат.

9.2. Көзөмөлдөөнүн тариздери

9.1. Студенттердин окуудагы жетишкендиктерин көзөмөлдөө төмөнкүдөй болуп бөлүнөт:

- Күндөлүк көзөмөлдөө (сабактарда суроо берүү, контролдук иштер, рефераттар, эсселер, долбоордук иштер ж.б.);
- Аралык көзөмөлдөө (күндөлүк көзөмөлдөөнүн жыйынтыгын чыгаруу жана аралык көзөмөлдөөнү жүргүзүү);
- Жыйынтык көзөмөлдөө (зачёт, экзамен).

Студент-бакалаврдын билимдерин, жөндөмдөрүн, кесипке ээ болуу даярдыгын көзөмөлдөө модулдук-рейтингдик система аркылуу окуу семестринде эки модуль кабыл алуу ишмердүүлүгүндө жүргүзүлөт.

Күндөлүк көзөмөлдөөгө: лекцияларга катышуу жоопкерчилиги жана лекциялардагы интерактивдүү, эксперттик иштер, семинарга катышуусу, семинардагы жигердүүлүгү, өз алдынча иштер боюнча берилген суроолорго жооп берүү, аңгемелешүү, берилген практикалык тапшырмаларды аткаруу. Ишмердүүлүк дээрлик *(окутуучу-студент жана окутуучу-студент-студент)* схемасы аркылуу аткарылат.

Аралык көзөмөлдөөгө: Бөлүмдүн бүтүшү менен өз алдынча контролдук иштерди аткаруу, биринчи жана экинчи модулдарды тапшыруу жыйынтыктары кирет.

Жыйынтык көзөмөлдөөнү: окуу планындагы семестрдин жыйынтыгы менен экзамен тапшырууда күндөлүк жана аралык көзөмөлдөөлөрдүн жыйынтыктары менен чыгарылат.

7-жадыбал. Студенттин тесттик тапшырмаларын баалоо

Студенттин тести аткаруудагы балдар		**Тесттин аткарылыш деңгээлине коюлуучу талаптар**
Упайлар менен	**Салттуу шкалада**	
30-28	5 – «эң жакшы»	Берилген тапшырманы аткарган шартта, программалык материалды толук билүүсү, мурда окуган маалыматтарды системага келтире алуусу
27-23	4 – «жакшы»	Студент маалыматтарды өздөштүргөн, негизги түшүнүктөрдү жана терминдерди билет, бирок бир аз ката кетирген болсо.
22-18	3 – «орто»	Студент маалыматтардын негизин түшүнөт, бирок көпчүлүк суроолорду так эмес белгилейт.
18ден төмөн	2 – «жаман»	Негизги суроолорду түшүнбөйт, принципиалдуу каталар кетирилген.

Студенттердин практикалык сабактардан жана эки модулдан топтогон упайлары жыйынтыктоочу бааны коюу үчүн жетиштүү болсо, алар арадагы аттестациядан (зачет, экзаменден) бошотулат.

8-жадыбал. Студенттин жазуу иштерин (өз алдынча ишин) баалоо

Студенттин жазуу иштеринин (өз алдынча ишинин) баасы		Жазуу иштеринин (өз алдынча иштин) аткарылыш деңгээлине коюлуучу талаптар
Упайлар менен	**Салттуу шкалада**	
86-100	5 – «эң жакшы»	«Эң жакшы деген» баа студентке, эгер ал аткарган жазуу ишинин актуалдуулугу каралса, коюлган маселе боюнча ар түрдүү көз караштарга кыскача анализ берилсе жана өзүнүн көз карашын аргументүү далилдей алса, так жана даана корутундуларды чыгара алса, тема толугу менен ачылса, кошумча суроолорго толук жооп берсе коюлат.
76-85	4 – «жакшы»	«Жакшы» деген баа студентке, эгер ал аткарган жазуу ишинин мазмуну темага негизинен жооп берсе, мазмуну негизинен жеткиликтүү болсо, темадан четтөөлөр анча маанилүү болбосо, материалды баяндоодо так эместик байкалса, өзүнүн көз караштарында логикалык ыраттуулуктун болбошу, жазуу ишин коргоо убагында кошумча суроолорго толук жооп бере албаса коюлат.
60-75	3 – «орто»	«Орто» деген баа студентке, эгер ал аткарган жазуу ишинин мазмунунда темадан өтө олуттуу четтөө болсо, мазмуну негизинен жеткиликтүү, бирок айрым фактылык так эместиктер кездешсе, ыраттуу баяндоонун бузулуусуна жол берилсе, аргументтүү жыйынтык чыгара албаса, жазуу ишин коргоо учурунда так жана толук жооп бере албаса коюлат.
0-59	2 – «жаман»	«Жаман» деген баа студентке, эгер ал аткарган жазуу ишинин мазмуну темага ылайык келбесе, көптөгөн фактылык так эместиктер кездешсе, ыраатсыз баяндалса, коюлган проблеманы түшүнбөсө коюлат.

Төмөнкү таблицада студентер топтой турган баллдардын минималдуу жана максималдуу маанилери келтирилген.

Текшерүүнүн түрү	Минималдуу балл	Максималдуу балл
УЖТ	18	30
СЖӨИТ	24	40
МТ	18	30
Жыйынтыгы	**60**	**100**

10. КАЛТЫРЫЛГАН САБАКТАРДЫ КАЙРА ТАПШЫРУУНУН ТҮРЛӨРҮ ЖАНА ФОРМАЛАРЫ

Студент аудиториялык сабактарга катышпаган учурда (дарска же практикалык сабакка), ал ошол аудиториялык иштин (дарстын же практикалык сабактын) программасын жана мазмунун өз алдынча өздөштүрүп, жумушчу дептерине өзү калтырган дарстын конспектисин жазып окутуучуга көрсөтөт, ошондой эле жумушчу дептерине өзү калтырган практикалык сабактын суроолоруна окуу-усулдук, илимий адабияттардан жоопторду таап жазып, аны окутуучуга оозеки тапшырат, өзү калтырган тема боюнча СӨИ (студенттин өз алдынча ишин) аткарып, аны окутуучунун астында коргойт. Эгер модулга же зачетко чейин ушул иштерди аткарбаса, студент модулдук текшерүүгө жана зачетко киргизилбейт.

11.ДИСЦИПЛИНАНЫН ОКУУ-УСУЛДУК, МАТЕРИАЛДЫК ЖАНА МААЛЫМАТТЫК КАМСЫЗДООСУ

11.1.Компьютер, проектор, мультимедиалык доска, ресурстук борбор, усулдук кабинет жана китепканалар,маркер, бор ж.б.каражаттар.

11.2. ОКУУ-УСУЛДУК КАМСЫЗДООНУН ТИЗМЕСИ

АДАБИЯТТАР:

1. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: Учебник для студентов высших учебных заведений: В 2 ч. / Под ред. А. М. Родригеса и М. В. Пономарева. М., 2001. Ч. 2. 1945-2000. М., 2001; Ч. 3. 1945-2000. М., 2001
2.Пономарев М. В. История стран Европы и Америки в новейшее время: Учебник. М., 2008. .
3.История новейшего времени стран Европы и Америки: 1945-2000 гг. / Под ред. Е.Ф. Язькова М., 2001.
4.История новейшего времени стран Европы и Америки, 1945-2000: Учебник для вузов / Под ред. Е. Ф. Язькова. М., 2004
5.Маныкин А. С. Новая и Новейшая история стран Западной Европы и Америки. – М., 2004. .
6.Современные международные отношения и мировая политика: Учебник. М., 2005. .
7. Всемирная история. - М.,2003
8. А.А.Кредер. Соңку тарых. 1-бөлүк. – Б.,1996
9.А.А.Кредер. Соңку тарых. 2-бөлүк. – Б.,1996.
10.О.Ж.Каратаев., Т.Ж. Медеров. Учебное пособие по Новейшей истории стран Азии и Африки. - Б., 2004.
11.История Востока: в 6 т. - Т. 5. Восток в новейшее время: 1914- 1945 гг., Отв. ред. Р. Г. Ланда. М., 2006.
12.Туре Линне Эриксен. Всемирная история с 1853 года до наших дней (Пробный выпуск).
13.Большая Советская Энциклопедии, в электронном виде опубликованной по адресу http://www.rubrikon.ru / bse-1.asp.

МОДУЛДУК СУРООЛОР

1-модул

1.Биринчи дүйнөлүк согуштан кийинки эл аралык абал.
2.Версаль-Вашингтон системасы
3.Вудро Вильсондун 14 пун
кту»
3.Париж конференциясы
4.Вашингтон конференциясы
5.Борбордук Европа өлкөлөрүндөгү революциялар
6. АКШ 1920-1930-жылдардын башында. АКШдагы экономикалык кризистин өзгөчөлүктөрү.
7.Бүткүл дүйнөлүк экономикалык кризис. (1929-1933-жж)
8. АКШ Ф.Рузвельттин “жаңы багыт” алуу доорунда
9. АКШнын тышкы саясаты
9. Германия. Германия Веймар республикасы мезгилинде
10. Германия Үчүнчү рейхтин учурунда
11. Германиядиягы экономикалык кризис жана анын өзгөчөлүктөрү
12.Германиянын экинчи дүйнөлүк согушка чейинки тышкы саясаты
13.Германиядагы фашизмдин өзгөчөлүктөрү
14. Улуу Британия 1920-1930-жылдарда
15.Улуу Британиядагы экономикалык кризис, кризистин өзгөчөлүктөрү
16.Франция 1920-1930-жылдарда
17.Франция кризистин жылдарында
18.Франциянын тышкы саясаты
19.Италия 1920-1930-жылдарда
20. Италия экономикалык кризистин учурунда
21.Италиянын экинчи дүйнөлүк согушка чейинки тышкы саясаты
23.Италиядагы фашизмдин өзгөчөлүктөрү.

22. Испания: республикадан жарандык согушка карай.
23. Испаниядагы жарандык согуш
24. Түндүк Америка өлкөлөрү 1920-1939-жж
25. Латын Америка өлкөлөрүндөгү капитализмдин өнүгүшүнүн өзгөчөлүктөрү
26.Ф.Рузвельт
27.В.Вильсон
28.Ллойд Джорд
29.Э.Даладье
30.Н.Чемберлен
31.Б.Муссолини
33.А.Гитлер

2-модуль.

1.Экинчи дүйнөлүк согуштун чыгуу себептери. Согуштун негизи этаптары жана мүнөзү
2. Фашисттик Германиянын Польшага кол салышы.
3. Совет-фин согушу, себеби, жүрүшү жана жыйынтыгы.
4. Батыш фронтундагы «Таң каңаарлык согуш». Италиянын согушка кириши.
5. Балкандагы согуштук аракеттер.
6. Улуу Ата Мекендик согуштун башталышы.
7. Дүйнөнүн башкы эки системага бөлүнүшү
8. Сан-Францискодогу конференция. БУУнун түзүлүш.
9.Коллективдүү коопсуздук идеясы.
10. «Кансыз согуш».Трумэндин доктринасы. Маршаллдын планы
11. Дүйнөнүн башкы эки системага бөлүнүшү
12. Экинчи дүйнөлүк согуштан кийинки эл аралык абал
12. 50-60-жж. тынчтык жана куралсыздандыруу кыймылы. Дүйнөлүк экинчи согуштан кийин АКШынын экономикалык жана саясий ролунун өсүшү.
13. 1960-жж. АКШдагы реформизм.
16. Кансыз согуш бүткөндөн кийинки эл аралык абал
17. Г.Трумэндин тышкы саясаты
18.АКШ Д.Эйзенхаурдин убагында
19.Д.Кеннединин «Жаңы чек» Программасы
20. Л.Джонсон жана «Улуу коом» программасы түзүү
21.Р.Никсон жана Дж.Форд.
22.Р.Рейган жана анын башкаруусу
23.Б.Клинтон: коом, саясат, реформа
24.Дж.Буш-младший жана Б.Обама
25.Лейбористтик өкмөт. 1945-1951-жж.
26.К.Эттлинин мамлекетинин ички саясаты.
27.Франция (1951-1963-жж.)
28. Г.Вильсон.
29.М.Тетчэр
30.Елизевата II жана XX кылымдын экинчи жарымындагы британдык монархия
31.Франция төртүнчү жана бешинчи республика мезгилинде
32.Ш.Голль жана Ф.Миттеран
33.ГФРдин түзүлүшү
34.ГФРдин ички жана тышкы саясаты
35.ГДР жана анын ички жана тышкы саясаты
36.1990-жылы Германиянын биригиши
37.Германиянын ички жана тышкы саясаты
38.Ангела Меркель
39. Италияда республиканын жаралышы. Италиянын саясий түзүлүшү
40.Италия модерндештирүү мезгилинде (1950-1960-жж).
41.Италия 80-90-жылдарда.
42.

ТЕСТТЕР:

Контрольные тесты по истории новейшего времени:

1. «Меморандум Гувера» был посвящен:
   1. Поддержке панъевропейского движения
   2. Проблеме репарационных выплат Германии
   3. Вопросу создания системы коллективной безопасности
   4. Осуждения актов фашистской агрессии в Европе
   5. Проблеме ограничения морских вооружений.
2. Нацистская Германия вопреки условиям Версальского договора:
   1. Ввела войска в демилитаризованную рейнскую зону
   2. Осуществила аншлюс Австрии
   3. Захватила Саарскую область
   4. Развернула строительство военно-морского флот
   5. Прекратила репарационные платежи.
3. Саарская область вошла в 1935 г. в состав Германии:
   1. В соответствии с условиями Версальского договора.
   2. В результате агрессии со стороны Германии
   3. По решению международного арбитража
   4. В результате плебисцита.
4. Аншлюс Австрии произошел в:
   1. 1934 г.
   2. 1936 г.
   3. 1938 г.
   4. 1939 г.
5. В ходе международной конференции в Стрезе в 1935 г.:
   1. Был заключен Антикоминтерновский пакт
   2. Были подтверждены гарантии суверенитета Австрии.
   3. Произошло франко-итальянское дипломатическое сближение
   4. СССР выдвинул предложения по созданию системы коллективной безопасности в Европе
   5. Были составлены предварительные условия передачи Судетской области в состав Германии.
6. Внешнеполитическая стратегия Третьего Рейха была ориентирована на:
   1. Воссоединение германской нации
   2. Ликвидацию Версальской международной системы
   3. Долговременное стратегическое партнерство с СССР.
   4. Раздел сфер влияния с СССР в Восточной Европе в качестве предварительного шага в утверждении своих позиций в данном регионе.
   5. Развязывание глобальной мировой войны как средство воссоздания арийской расы и ее мирового порядка
   6. Завоевание «жизненного пространства» для Германии.
7. В соответствии с секретными протоколами к советско-германскому пакту 1939 г.:
   1. Был ликвидирован Антикоминтерновский пакт.
   2. СССР присоединился к Антикоминтерновскому пакту
   3. В сферу влияния СССР отошли прибалтийские государства.
   4. В сферу влияния СССР отошла территория Бессарабии
   5. Произошел раздел сфер влияния Германии и СССР в Польше
   6. В сферу влияния СССР отошел Иран.
8. Операция «Зеелове» это:

1. План германского вторжения во Францию в 1940 г
2. План германской десантной операции на Британских островах
3. Секретная операция по установлению политического контакта руководства Рейха с английским правительством, связанная с перелетом Р. Гесса через Ла-Манш.
4. План по уничтожению Кракова в 1944 г
5. Вспомогательная операция англо-американских войск при открытии второго фронта в Европе, связанная с высадкой в районе Марселя.

9. В 1940 г. произошло:
   1. Подписание Тройственного пакта Германии, Италии и Японии
   2. Подписание Четверного пакта Германии, Италии, Японии, Венгрии
   3. Норвежская кампания
   4. Десантная операция на Крите
   5. Наступление английских войск в Северной Африке
   6. Наступление германских войск в Северной Африке.
10. Коренной перелом в войне на Тихом океане связан с:
    1. Сражением у атолла Мидуэй
    2. Битвой в Коралловом море
    3. Сражением за Марианские острова
    4. Сражением в архипелаге Соломоновых островов
    5. Сражением за остров Гаудалканал.
11. Крымская конференция глав антигитлеровской коалиции состоялась в:
    1. Феврале 1943 г.
    2. Марте 1944 г.
    3. Мае 1944 г
    4. Декабре 1944 г
    5. Феврале 1945 г.
12. В чем заключается смысл «доктрины Трумэна»?
    1. Недопущение вмешательства иностранных держав в дела стран западного полушария.
    2. Отказ США от политики изоляционизма 20-30-х гг. XX в.
    3. Противостояние давлению СССР на «свободные народы».
    4. Тесное сотрудничество США и Европы в Тихоокеанском регионе.
13. Чем завершилась блокада Западного Берлина советскими войсками в 1949 г.?
    1. Образованием единого Берлина
    2. Организацией США и Англией воздушного моста для связи с Западным Берлином
    3. Созданием ФРГ и ГДР
    4. Созданием единого германского государства.
14. Когда был заключен Варшавский договор?
    1. 1955 г.
    2. 1949 г.
    3. 1964 г.
    4. 1945 г.
15. Что стало причиной Карибского кризиса 1962 г.?
    1. Размещение на Кубе советского ядерного оружия
    2. Размещение в Турции ядерных ракет НАТО.
    3. Требование Фиделя Кастро о выводе советских войск с Кубы.
    4. Требование США о выводе советских ядерных ракет с территории Кубы.
16. В каком году была построена Берлинская стена?
    1. 1949 г.
    2. 1952 г.
    3. 1953 г.
    4. 1961 г.
17. Целью руководителя «Пражской весны» Александра Дубчека было:
    1. Выход Чехословакии из Варшавского договора
    2. Проведение либеральных экономических реформ

3. Вхождение ЧССР в НАТО
4. Проведение политики «социализма с человеческим лицом».
5. Образование союза ЧССР и Румынии против СССР.

18. Какие государства вошли в организацию Североатлантического договора в 1949 г.?
1. США.
2. Греция
3. Турция.
4. ФРГ.
5. Франция.
6. Канада.
7. Испания
8. Бельгия.
9. Италия.
10. Великобритания.

19. Какое государство покинуло ОВД в 1968 г.?
1. Польша.
2. Болгария.
3. Албания.
4. Чехословакия
5. Венгрия.

20. Международная конференция, обсудившая и принявшая интеграционный «план Шумана», состоялась в:
1. 1948 г.
2. 1950 г.
3. 1951 г.
4. 1954 г.
5. 1957 г.

21. «Совет Европы» - это:
1. Высший орган ЕЭС, координирующий общие принципы интеграционной политики и действующий на уровне отраслевых министров
2. Учрежденный в 1949 г. общеевропейский орган, деятельность которого направлена на сотрудничество во всех сферах, кроме обороны
3. Руководящий орган западноевропейского союза, созданный в 1954 г. для решения общеевропейских проблем обороны вне рамок НАТО.

22. Кому принадлежит фраза: «Подлинной европейской реальностью являются ее нации и правительства, выражающие их интересы, и всякая система, которая состояла бы в том, чтобы передать суверенитет международному ареопагу, была бы несовместима с правами и обязанностями национального государства»?
1. Р. Шуман
2. Р. Макмиллан
3. Ш. де Голль.
4. К. Аденауэр
5. Ж. Монне.

23. Кому принадлежит фраза: «Вполне очевидно, что в нашу эпоху государства вынуждены допускать отказ от суверенитета, когда они оказываются перед лицом необходимости урегулирования нескольких общих дел. И это допустимо в тех случаях, где речь идет о точно определенных и ограниченных проблемах»?
1. Л. Эрхард
2. В. Хальштейн
3. Ш. де Голль
4. П.А. Спаак
5. П. Рейтер.

24. В 1959 г. состоялось:
1. Создание Европейской Организации Свободной Торговли

2. Законодательное оформление «Римских протоколов», заложивших основы ЕЭС
3. Обнародование контрпроекта Ж.П. Спаака, корректирующего концепцию Европейского Союза, предложенную по «плану Фуше».
4. Решение о создании единого рынка сельскохозяйственной продукции в рамках ЕЭС.
5. Создание Западноевропейского Союза.

25. «Люксембургский компромисс»:
1. Был достигнут на встрече министров иностранных дел для урегулирования разногласий, возникших на Гаагском 1948 г. конгрессе движения за объединение Европы, и привел к созданию «Европейского движения».
2. Заключался в принятии поправок по «плану Плевена» 1950 г., открывших дорогу к созданию Европейского Оборонительного Сообщества
3. Являлся решением руководящих органов ЕЭС об уравнении прав Комиссии и Совета с отменой правила вето при голосовании важнейших вопросов
4. Привел на практике к урезанию прав Комиссии Европейского Сообщества в пользу Совета при утверждении права вето при голосовании важнейших вопросов.

26. О каком проекте европейской интеграции идет речь: «Чтобы нам организоваться в политическом отношении, начнем с самого начала. Организуем наше сотрудничество. Будем периодически собирать глав государств, чтобы они совместно изучили проблемы и принимали соответствующие интересам Европы решения. Создадим политическую комиссию, комиссию обороны и культурную комиссию, подобно тому, как мы уже создали в Брюсселе комиссию экономическую... Мы уже имеем европейскую парламентскую ассамблею, заседающую в Страсбурге. Поручим этой ассамблее обсуждение общих политических вопросов, как она уже обсуждает вопросы экономические, и после всех этих мер посмотрим, что еще можно будет сделать для упрочения этих связей».
1. «План Фуше».
2. «План Плевена».
3. «План Шумана».
4. «Меморандум Бенилюкса».
5. Проект В. Хальштейна о преобразовании органов ЕЭС.

27. О ком Ш. де Голль заявил следующее: «Я понял, что если он является на свой лад искренним европейцем, то именно потому, что честолюбиво борется за интересы своей родины. Ибо та Европа, которую он хотел создать, представляла собой прекрасную базу, благодаря которой его страна могла бы бесплатно вернуть себе уважение, а в дальнейшем приобрести преобладающий вес»?
1. Р. Шуман.
2. П. А. Спаак.
3. У. Черчилль.
4. Л. Эрхард.
5. В. Хальштейн.

28. План Р. Плевена о создании Европейского оборонительного сообщества:
1. Был рассмотрен в 1950 г., принят в основных положениях и положен в основу создания в 1954 г. Западноевропейского Союза
2. Был отвергнут на заседании министров обороны европейской «шестерки» из-за разногласий в финансировании общего бюджета евроармии и объединенной военной структуры стран ЕОУС.
3. Был принят и положен в основу межправительственного договора 1952 г., но оказался не ратифицирован французским парламентом из-за оппозиции «атлантистов», опасавшихся разрушения структуры НАТО.
4. Был принят и положен в основу межправительственого договора 1952 г., но оказался не ратифицирован французским парламентом из-за оппозиции голлистов, выступивших против идеи ЕОУС.

29. Какими событиями была спровоцирована война во Вьетнаме?
1. Признание Францией Демократической Республики Вьетнам частью Французского союза

2. Введение японских войск на территорию Вьетнама
3. Противостояние между Северным и Южным Вьетнамом.

30. Когда и где была образована Организация Объединенных наций?
1. В 1949 г. в Риме.
2. В 1939 г. в Вашингтоне.
3. В 1945 г. в Сан-Франциско
4. В 1957 г. в Лондоне.

31. «План Геншера - Коломбо» 1981 г. это:
1. Проект заключения комплексной программы научно-технической интеграции в рамках Европейских сообществ
2. Проект заключения программного документа «Европейский акт» о создании системы «европейского политического сотрудничества».
3. Проект заключения программного документа «Заявление по вопросам экономической интеграции» по проблем развития социально-экономического сотрудничества стран ЕЭС
4. Проект политического решения о принципах расширения ЕЭС
5. Проект по модернизации правовой основы и расширению сферы деятельности Западноевропейского союза.

32. Какая программа ЕС ориентирована на формирование единого европэйского научно-технического пространства?
1. Доклад Л. Тиндеманса (1975 г.).
2. ФАСТ-1 (1979 г.).
3. ФАСТ-2 (1983 г.).
4. ЭСПРИТ (1984 г.).
5. «Эврика» (1985 г.)

33. В Маастрихтском договоре предусматривается поэтапное создание Европейского политического союза (ЕПС), в том числе через сотрудничество в экономической и социальной сфере, сотрудничество в области правосудия и внутренних дел, а также проведение общей внешней политики и политики безопасности. В рамках последней выделялось пять основных направлений координации. Какое из приведенных ниже не соответствует достигнутым в Маастрихте договоренностям?
1. Поддержание мира
2. Укрепление демократии
3. Общая оборонительная политика
4. Защита общих интересов при единогласном голосовании в международных организациях.
5. Координация по экономическим аспектам безопасности.

34. По инициативе председателя Еврокомиссии Ж. Делора в тексте Маастрихтского договора был закреплен принцип «субсидиарное», означающий:
1. Формирование Европейского финансового фонда за счет отчисления с повышенных тарифов на ввоз продукции третьих стран, что позволит субсидировать практику льготных тарифов на вывоз продукции
2. Функции, которые могут эффективно осуществляться государствами-членами ЕС, не должны переходить в ведение наднациональных органов Сообществ
3. Принцип действия программы по валютно-экономической конвергенции, предусматривающий создание ЕСЦБ (Европейской системы центральных банков) и ЕВИ (Европейского валютного института) для определения строго фиксированных курсов национальных валют, а также курса ЭКЮ.

35. В связи с заключением Маастрихтского договора и образованием ЕС военно-политическая структура Западноевропейского союза (ЗЕС):
1. Была ликвидирована
2. Была преобразована в один из институтов Европейского Союза
3. Была сохранена в качестве автономной международной организации

4. Была ориентирована на разработку и осуществление оборонной политики Европейского Союза
5. Была ориентирована на перспективную подготовку создания единых европейских вооруженных сил.

36. Какие основные требования предъявляются в современных условиях странам, претендующим на вступление в Европейский Союз?
1. Государство-претендент должно быть европейским
2. Государственная система должна опираться на демократические принципы, ориентироваться на правовой характер управления общественной жизнью
3. Государство-претендент должно быть участником европейского правозащитного движения
4. Государство-претендент должно обладать достаточным уровнем экономического развития
5. Государство-претендент должно быть участником или партнером атлантической системы безопасности, в том числе военно-политической структуры НАТО
6. Государство-претендент должно быть членом Совета Европы.

37. В период чьего президентства в США была разработана программа «Стратегическая оборонная инициатива»?
1. Дж. Буша
2. Р. Рейгана.
3. Б. Клинтона
4. Р. Никсона.

38. Какие события повлияли на окончание «холодной войны»?
1. Распад СССР
2. Распад социалистического содружества
3. Ослабление позиций НАТО на Ближнем Востоке
4. Участие США в войне в Персидском заливе в 1990 г
5. Вывод советских войск из Афгани-става в 1989 г.
6. Приход к власти в США Б. Клинтона
7. Подписание ряда советско-американских соглашений об ограничении вооружений.

39. Международные переговоры об объединении Германии происходили:
1. Под патронажем США и СССР
2. В порядке двухсторонних консультаций ФРГ, ГДР, СССР, США, Великобритании, Франции
3. По схеме «2 + 4» (ФРГ - ГДР, СССР - США- Великобритания - Франция)
4. На основе немецкого политического диалога (ФРГ - ГДР) при консультативном участии СССР и США.

40. В ходе операции «Манта»:
1. США осуществили в 1983 г. вторжение на Гренаду.
2. Британские военно-морские силы нанесли решающий удар по аргентинским войскам в ходе конфликта на Фолклендских островах.
3. Французские войска начали военную акцию в Чаде, связанную с поддержкой режима Х. Хабре
4. Хорватские войска ликвидировали республику Сербскую Крайну.

41. Какие цели преследовал Саддам Хусейн в связи с военным вторжением Ирака в Кувейт?
1. Сокращение внешнего долга Ирака
2. Захват кувейтских залежей каменного угля
3. Присвоение нефтяных богатств Кувейта.
4. Стремление Ирака к лидерству среди государств Ближнего Востока.
4. Освобождение иракских политических заключенных.

42. Как прореагировала РФ на захват Кувейта Ираком?
1. Полностью поддержал действия Хусейна
2. Вступление РФ в антииракскую коалицию
3. Активное участие в военной операции «Буря в пустыне».

4. Участие в экономической блокаде Ирака.

43. Военная операция США «Лиса в пустыне», направленная против Ирака, проводилась в:
   1. 1996 г.
   2. 1991 г.
   3. 1998 г.
   4. 1989 г.

44. Чем было вызвано вторжение аргентинских войск на Фолклендские острова в 1982 г.?
   1. Агрессивной политикой Великобритании на Фолклендских островах
   2. Желанием аргентинского генерала Л. Галтьери поднять престиж своего режима
   3. Стремлением мирового сообщества передать Фолклендские острова во владение Бразилии.
   4. Притязаниями Аргентины на Фолклендские острова, унаследованные от собственного недавнего колонизатора - Испании.

45. Когда было осуществлено вторжение американских войск на Гренаду?
   1. В 1982 г.
   2. В 1992 г.
   3. В 1983 г
   4. В 1996 г.
   5. В 1990 г.

46. В каком году английская колония Гонконг была передана Китаю?
   1. В 1997 г.
   2. В 1998 г
   3. В 1990 г.
   4. В 1987 г.

47. Какие факторы повлияли на формирование внешнеполитической тактики и стратегии США в 1997-1998 гг.?
   1. Межпартийная борьба республиканцев и демократов
   2. Угроза импичмента президента Б. Клинтона.
   3. Экономический кризис 1998 г. в России.
   4. Введение в обращение новой европейской валюты «евро».
   5. Неподчинение Ирака требованиям комиссий ООН.

48. Какие бывшие союзные республики Югославии возобновили федеративный договор и создали новое югославское государство?
   1. Хорватия
   2. Босния и Герцеговина.
   3. Сербия.
   4. Черногория.
   5. Славения
   6. Македония.

49. В связи с какими событиями Панамский канал оказался закрытым в 1989 г.?
   1. Вторжение американских войск в Панаму
   2. Появление урагана «Майкл» в Латинской Америке
   3. Стремление США свергнуть панам-ского диктатора М. Норьегу
   4. Подписание латиноамериканскими государствами конвенции о контроле за режимом пользования Панамским каналом.
   5. Сильнейшая эпидемия гриппа в Панаме.

50. Когда была разрушена Берлинская стена?
   1. В 1990 г.
   2. В 1989 г.
   3. В 1980 г.
   4. В 1985 г.
   5. В 1991 г.

51. Чем было вызвано падение сандинистского режима в Никарагуа в 1990 г.?
   1. Ухудшением экономического положения в стране

2. Коррумпированностью правительства сандинистов
3. Воздействием американских экономических санкций в отношении Никарагуа.
4. Подписанием договора о мире, дружбе и сотрудничестве между Никарагуа и США.

52. Когда закончился период политического влияния СССР в Восточной Европе?
1. В 1985 г.
2. В 1991 г
3. В 1989 г.
4. В 1981 г.

53. Какой юридический акт зафиксировал создание Европейского Союза?
1. Маастрихтский договор 1993 г.
2. Гаагская конвенция 1949 г
3. Лондонский договор 1978 г.
4. Брюссельский пакт 1948 г.

54. Сколько государств входит в ЕС в настоящее время?
1. Двенадцать
2. Шесть
3. Девять.
4. Пятнадцать.

55. Какой из европейских регионов является наиболее политически нестабильным на современном этапе?
1. Западная Европа
2. Восточная Европа
3. Юго-Восточная Европа.
4. Россия
5. Государства Балтии
6. Северная Европа.

56. Европейское экономическое пространство:
1. Было образовано в результате создания валютного и экономического союза в рамках реализации Маастрихтского договора
2. Было сформировано при заключении экономического договора между ЕЭС и ЕАСТ.
3. Складывается из системы региональных интеграционных объединений (ЕЭС, ЕАСТ, СНГ, Вышеградская группа, Балтийская группа).
4. Рассматривается как общая система экономических, научно-технических, финансовых связей между европейскими странами вне зависимости от их принадлежности к региональным интеграционным объединениям.

57. Основные направления внешней политики Великобритании в период правления М. Тэтчер:
1. Охлаждение отношений с СССР.
2. Продолжение активного англо-американского сотрудничества
3. Нежелание Великобритании участвовать в тесной европейской интеграции.
4. Доброжелательное отношение М. Тэтчер к политике, проводимой советским лидером М.С. Горбачевым
5. Выступление Великобритании против решения НАТО о ежегодном увеличении военного бюджета.

58. Основные направления внешней политики Франции во второй половине 80-х - первой половине 90-х гг.:
1. Улучшение франко-германских отношений.
2. Стремление к большей интегрции внутри Европы.
3. Следование принципу атлантизма.
4. Поддержка американской программы «звездных войн».
5. Поддержка политики М.С. Горбачева.

59. Внешнеполитические приоритеты ФРГ в 90-е гг.:
1. Охлаждение отношений с Россией
2. Германия - лидер западноевропейской интеграции
3. Активные внешнеполитические действия Германии в восточноевропейском регионе.

4. Сопротивление Германии в вопросе вступления в НАТО восточноевропейских государств.

60. Дейтоновские соглашения 1995 г.:

1. Подвели итог военному конфликту в Югославии
2. Зафиксировали раздел роении на сербскую республику и федерацию сербов и хорватов
3. Закрепили вхождение Боснии в состав Югославии
4. Стали соглашениями между Боснией и НАТО против Сербии и Черногории.
5. Были подписаны президентами Боснии, Хорватии и Югославии.

12. СТУДЕНТТЕРДИН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИ (СӨИ ЖАЗУУ ТАПШЫРМАЛАРЫН) АТКАРУУНУН ТҮШҮНДҮРМӨСҮ, ЭРЕЖЕСИ, УСУЛДУК КӨРСӨТМӨЛӨР

Окуу жараянындагы студенттин өз алдынча иш (СӨИ) аткаруу алкагында ар бир аралык сынак боюнча жана жалпы семестр боюнча **өз алдынча иштерди** (СӨИ) тапшырууга тийиш.

Сабактарды калтырган студенттер **кошумча өз алдынча иш** (СӨИ) аткаруусу тийиш. Канча иш аткарып келүүсү калтырган сабактардын санына жараша аныкталат.

Силлабуста берилген студенттердин өз алдынча иштеринин тизмесинен окутуучу менен тактап, тандап алып аткарат. Окутуучу студенттин өз алдынча ишти кайсы түрдө аткарып келүүсүн аныктап берет.

12.1. Студенттердин өз алдынча ишти аткаруусунун түрлөрү:

- Баяндама (доклад);
- Реферат;
- Слайд.
- Схема, таблица, плакат.

12.2. ***Реферат жана доклад жазуу боюнча усулдук көрсөтмөлөр:***

Көлөмү:

Баяндама (доклад) – 5-8 барак (А4 өлчөмүндөгү).

Реферат – 8-14 барак (А4 өлчөмүндөгү).

Реферат же баяндама (доклад) – студенттердин өз алдынча ишинин (СӨИ) бир түрү жана илимий иштин башаттарын камтыйт. Жазылып жаткан иш бир тема боюнча аткарылат жана баштан-аяк ошол темага гана байланыштуу болот. Рефераттын же баяндаманын (докладдын) аталышында көрсөтүлгөн маселе боюнча окулмаларды, илимий адабияттарды колдонуп иликтөө жана талдоо жүргүзүү керек.

Рефератты же баяндаманы (докладды) аткарууда студент сөзсүз сунушталган адабияттарды өздөштүрүүсү, изилденген маселенин маңызын түшүнүүсү, иликтенген маалыматтарды ыраатташтыруусу, рефераттын же баяндаманын (докладдын) болжомун түзүүсү жана маалыматтарды жазууга киришүүсү керек. Иштин ырааттуу, так жана жеткиликтүү болушу үчүн алынган тема боюнча белгилүү болжом (план) түзүп алып жазуу сунуш кылынат. Эссе жазууда болжом (план) түзүүнүн зарылдыгы жок, ал эми доклад жазууда айрым учурда болжом түзбөй жазууга болот.

Рефераттын же баяндаманын (докладдын) курамдык бөлүктөрү:

– баш барак (титулдук);

– мазмуну (план);

– киришүү;

– негизги бөлүк (2-3 гана бөлүктөн турат);

– корутунду;

– колдонулган адабияттардын тизмеси.

<u>Башкы барак</u> (титулдук) белгилүү тартипте жасалгаланат. Университеттин, институттун жана кафедралардын жана сабактын аталыштары толук жазылат. Тапшырманын аталышы башка жазууларга караганда көрүнүктүү кылып жазылат. Аткарган студенттин аты-жөнү, тайпасы,

курсу жана илимий жетекчинин, окутуучунун аты-жөнү, илимий даражасы жазылат. Аягында жери, жылы жазылат.

Киришүү кыска жана нуска жазылат. Анда изилденип жаткан маселенин маанилүүлүгү, мазмуну негизделет, маселенин иликтениши, изилдөөнүн максаты жана милдеттери, ошондой эле теориялык жана маалыматтык негизи камтылат. Киришүүнүн көлөмү – 2-2,5 бет болгону ылайыктуу.

Негизги бөлүк реферат же доклад арналган маселенин алкагында маанисине, иштин чечилишине жараша 2-3 бөлүмдөн (суроодон) туруп, анын ар биринде козголгон маселенин маанилүүлүгү жана маңызы айкындалат.

Бөлүмдүн (суроонун) аталышы жана мазмуну козголуп жаткан маселенин алкагынан чыкпайт. Ар бир бөлүмдүн соңунда негизги жыйынтык, тыянактарды чыгаруу керек.

Реферат же баяндама (доклад) ырааттуу аткарылышы үчүн биринчи бөлүмдө изилденип жаткан маселенин теориялык абалын кароо сунушталат. Экинчи бөлүмдө изилденип жаткан маселеге фактылык талдоо жүргүзүлөт.

Корутунду изилдөөнүн жыйынтыктарын, тыянактарды, алардын илимий маанисин жана жаңычылыгын, иш жүзүндөгү маанисин камтыйт.

Рефераттын же баяндаманын (докладдын) мазмуну жатык илимий тил менен жазылат. Иште окулмалардан, булактардан, илимий адабияттардан сөзмө-сөз көчүрүп жазууга жол берилбейт.

Колдонулган адабияттардын тизмесинде:

Колдонулган адабияттардын тизмесин иштин аягында өзүнчө бетке берүү керек.

а) китеп же монография болсо: автордун аты-жөнү, китептин же монографиянын аталышы, чыккан жери, басманын аты, чыккан жылы, китептин же монографиянын жалпы бети (же колдонулган беттер);

б) журналга чыккан макала болсо: автордун аты-жөнү, макаланын аталышы, журналдын аталышы, чыккан жылы, журналдын чыгарылыш саны, колдонулган беттер (макала басылган беттер);

в) газетага чыккан макала болсо: автордун аты-жөнү, макаланын аталышы, газетанын аталышы, чыккан жылы, күнү, чыгарылыш саны, колдонулган беттер (макала басылган беттер);

г) жыйнакка чыккан макала болсо: автордун аты-жөнү, макаланын аталышы, жыйнактын аталышы, чыккан жери, колдонулган беттер (макала басылган беттер);

Жазуудагы эрежелер:

А4 (210х294 мм) өлчөмүндөгү ак кагазга текст 14-өлчөмдөгү Times New Roman тамгасында, 1,5 саптык аралыкта жазылат.

Барактын четтеринде: жогору жана төмөн жагынан – 2,0 см; оң жагынан – 1,5-2,0 см; сол жагынан – 2,5 см аралык калтырылат.

Ар бир абзацтын биринчи сабы 1 см же 1,25 см кийин жазылат. Текст кеңдиги боюнча тегизделет.

Баш барак (титулдук) даяр сатылып алынбайт, баштан-аяк өз алдынча жасалгаланат. Баш барак менен мазмуну (болжому) жазылган бетке сан коюлбайт. Беттик сан 3-беттен баштап жогорку оң бурчка же төмөн жактын ортосуна коюлат.

Рефераттын же баяндаманын (докладдын) көлөмү – 10-15 бет.

Талапка ылайык жасалгаланышы үчүн ушул эрежелерди сактоо жана туура аткарууга көңүл буруу керек.

12..3. ***Слайд даярдоо боюнча усулдук көрсөтмөлөр:***

Тандап алынган тема боюнча студент ишти ыңгайына карай слайд түрүндө дагы даярдап келип, жактоого болот.

Слайд (презентация) даярдоодо студент эмнелерге көңүл буруусу керек?

Слайддын биринчи баракчасына студент аты-жөнүн толук, курсун, окуу тайпасын жана аткарылган иштин темасын көрүнүктүү кылып жазуусу керек.

Слайд даярдоодо өңдөрдү туура тандоо;

Слайддын жасалгаланышы ыксыз кооз же аткарылган темага коошпогон эпсиз болбошу керек;

Жазуунун өңү, көлөмү, жайгашуусу слайдда камтылган ойду түшүндүрүүгө көмөк бергидей тандалышына;

Татаал анимациялык эффекттерди ыгы келген учурда гана, мүмкүн болсо азыраак колдонуу сунушталат. Анткени сабак тапшырмасы катары жасалган слайдды артка жылдырууга, айрым маалыматты кайталап көрсөтүүгө туура келиши мүмкүн. Бул учурда татаал жана көп колдонулган анимациялык эффекттер студенттин ишти жактоосуна тоскоолдук жаратышы мүмкүн.

Слайдда сүрөттөрдү, таблицаларды, схемаларды, диаграммаларды ж.б.у.с. колдонууда:

- Эч качан ***артыкбаш*** сүрөттөр, таблицалар, схемалар, диаграммалар болбош керек;
- Сүрөттөр, таблицалар, схемалар, диаграммалар ж.б. сөзсүз түрдө тандалып алынган темага түздөн-түз ***тийешеси*** болушу шарт;
- Колдонулган сүрөткө, таблицага, схемага, диаграммага ж.б. сөзсүз ***түшүндүрмө*** (этикет) тиркелип жазылышы зарыл.

Слайддын көлөмү:

Слайд түрүндө аткарылган студенттин өз алдынча иши 10-30 баракча аралыгында жасалса болот. Өтө көп кылып түзүүнүн зарылдыгы жок. Слайдды жактоого берилген 4-5 мүнөт ичинде жетишкидей кылып теманы камтуусу керек.

Эгер тема боюнча көрсөтүүгө зарыл деп эсептеген бир түрдүү маалыматтар (сүрөттөр, таблицалар, схемалар, диаграммалар ж.б.у.с.) көп болсо, слайддын соңунда жайгаштырып, негизги жактоодон кийин тобу менен көрсөтүп коюуга болот.

12.4. Студенттин өз алдынча ишти жактоосу:

Студенттин өз алдынча иши (***реферат, баяндама (доклад), слайд, схема, таблица, плакат***) толук бүткөрүлгөн, жасалгаланган түрдө окутуучуга тапшырылат жана белгиленген мөөнөттө жактоого жол берилет. Жактоо учурунда студент иштин негизги жобосун, мазмунун баяндайт жана башка студенттердин, окутуучунун суроолоруна жооп берет.

12..5. Студенттин өз алдынча иш боюнча баалана турган көрсөткүчтөр:

– мазмуну;
– жасалгаланышы;
– жактоодогу баяндама;
– жактоо учурундагы суроолорго жооптордун мазмуну.

Кыскартуулар жана белгилөөлөр

МББС – Мамлекеттик билим берүү стандарты;
ЖКББ – жогорку кесиптик билим берүү;
НББП – негизги билим берүү программасы;
ОУБ–окуу-усулдук бирикме;
НББП ОСМ – негизги билим берүү программасынын окуу сабактарынын мерчеми;
ЖИК – жалпы илимий компетенциялар;
ИК – инструменталдык компетенциялар;
СИЖМК– социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар.
ЖКК– жалпы кесиптик компетенциялар;
КК – кесиптик компетенциялар;

Кыскартуулар жана белгилөөлөр
МББС – Мамлекеттик билим берүү стандарты;
ЖКББ – жогорку кесиптик билим берүү;
НББП – негизги билим берүү программасы;
ОУБ–окуу-усулдук бирикме;
НББП ОСМ – негизги билим берүү программасынын окуу сабактарынын мерчеми;
ЖИК – жалпы илимий компетенциялар;
ИК – инструменталдык компетенциялар;
СИЖМК– социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар.

ЖКК– жалпы кесиптик компетенциялар;
КК – кесиптик компетенциялар;